

Båltale Sankt Hans aften 2017

(uden improvisationer)

Tak for invitationen til at holde årets båltale. Sankt Hans-traditionen er en af vore dejlige folkelige traditioner. Jeg nyder at stå midt i sommerens og de lyse nætters magi. Dette helt unikke nordiske fænomen.

Vejrets lunefuldhed til trods har vi forladt vore nyklippede hække for at stå her sammen med hinanden.

Til Sankt Hans samles vi om ilden. Længe før inkquisitionen og hekseafbrændingernes tid samledes mennesker også om ilden til midsummer. De tændte nødild. Nødild, som tændes ved at man gnider to stykker træ mod hinanden, er en ren ny ild, som man anså som et middel mod utøj og sot. Ildstedet derhjemme blev gjort rent til midsummer, så den nye friske ild kunne bæres ind.

Endnu længere tilbage, siden urmenneskets tid, har ilden været samlingspunkt. Den gav varme og lys og beskyttelse mod vilde dyr, og selvom antallet af vilde dyr her på stranden ved Bisserup er til at overskue, så holder fascinationen af ilden ved den dag i dag.

Hvis I ser jer omkring på pladsen her, så vil I kunne få øje på både store og små ild-entusiaster, som bliver helt opslugte, når de ser bål og gløder.

Måske er det det, der driver vores lokale brandberedskab til at tage brandvagten i nat. De ved, at ilden er en god tjener men en farlig herre. De ved, at det kræver sin mand at tage livtag med ilden. Ilden som vi i den forgangne måned har oplevet have så stor magt, at mennesker har mistet livet i brande, dels i en boligblok i England og dels i en skovbrand i Portugal.

Ordene ild og bål og brand bruges ofte i vores sprog:

Der er ildsjæle, som er i ilden hele tiden og er lysende forbilleder.

Hvis man går fra asken i ilden og risikerer at brænde ud, så er det brandgodt at have en god ven, der kan hjælpe med at rage kastanjerne ud af ilden.

Men hvad er det i grunden, der gør, at vi har lyst til at samles omkring bålet? Hvad er det for nogle urdrifter, der får mange til at stimle sammen her år efter år?

Er det mon den kulinariske oplevelse af brændt snobrød med syltetøj i det klæge hul, hvor pinden sad?

Eller er det lugten af røg, der hænger i tøjet når vi kommer hjem?

Jeg tror, det er ønsket om gode oplevelser, om fællesskab og nærvær, det er det, der trækker.

Vi er her ikke fordi vi har nok i os selv og hellere vil mele vores eget snobrød. Vi er her ikke for at brænde hekse eller andre af, som vi opfatter som fremmede.

Ilden er vores samlingspunkt, den genstand vi samles omkring. Vi gør det her i vores lille samfund, de gør det over hele Danmark.

Det vi gør i vores lille verden binder os sammen med det, mennesker gør i den større verden: I Danmark. De kigger ind i bålet og synger: Vi elsker vort land. Vi ved, at de gør det og de ved, at vi gør det.

Vi samles også for at synge. Når vi synger, er vi skabende.

Ved at synge skaber vi sammen den lyd, der spreder sig i sommernatten. At synge sammen er fælles-skabende.

Jeg var daghøjskoleforstander i Slagelse i 10 år. På daghøjskolen sang vi morgensang hver dag. Nogle af deltagerne protesterede i starten af et daghøjskoleforløb. De sagde, at det var tidsspilde. Men når jeg møder de samme deltagere i dag, er det, de husker, oplevelsen af at synge sammen.

Jeg tror, det er fordi vi med sangene når vores eget hjerte og hinandens hjerter. Vi når hjertet både i toner, i ord og kontakt. Og det, vi har erfaret med hjertet, husker vi længere end det, vi blot har lært med hjernen.

Vi er så heldige i Bisserup at have mange musikere, som møder op og støtter os i at synge sammen. Vi synger sammen til møder, sangaftner og fællesspisning. At synge sammen er en af de mange fælles-skabende ting, der foregår her i lokalsamfundet. Jeg vil gerne sige til jer to (Frank og Peter), og til alle vore andre spillemænd i byen, at vi er jer så taknemmelige for, at I støtter vores sang med musik.

Da jeg blev inviteret til at holde båletalen, var det første jeg tænkte på fællesskabet. Men det ord jeg bruger i aften er: Det fælles-skabende.

Det fælles-skabende sker når:

- nogen stiller noget de kan til rådighed.
- nogen tager initiativ og finder på og inviterer med.
- nogen tager imod invitationen, vælger at deltage, også selv om noget kan være en udfordring at deltage i.

Det fælles-skabende handler også om:

- at vi ikke skal kunne det samme, men
- at hver fugl kan synge med sit næb.

Det fælles-skabende er også, at vi har en organisatorisk ramme, der består i, at hver borger i byen pr. automatik er en del af bytinget og har mulighed for at deltage med det, som han og hun lyster, evner og magter.

I de forgangne 3 år har jeg haft fornøjelsen af at deltage i Civilsamfundets topmøder for borgere og foreninger i Slagelse Kommune.

Her har jeg fået øje på, at hver by ikke blot har sin heks og hvert sogn ikke blot har sine trolde. Men at mange af de små lokalsamfund og foreninger har aktive, iderige, arbejdsomme og fællesskabende grupper af mennesker, og at de er lige så glade for og lige så stolte af at være borgere i deres lokale miljø, som vi, der bor i Bisserup er.

Toni sagde: Du kan jo nok fortælle nogle røverhistorier fra din barndom og ungdom i Sandved og Bisserup. Jeg vil fortælle et par historier, der handler om hekse og trolde.

Mine forældre flyttede til Sandved, da jeg var ca. 4 år gammel. Om sommeren kørte vi, i den lille lysegrønne Renault-rynkerøven, til Bisserup. Turen gik til et sted med det spændende navn Trolde-hætten. Så allerede meget tidligt i mit liv, konstaterede jeg, at der var trolde i Bisserup. Jeg forestillede mig, at stedet havde navn efter en Trolde, der gemte sit grimme fjæs under en stor hætte.

Senere da min far og mor havde fået hus og have, fik jeg min første cykel og lovede kun at cykle på havestien. Det løfte holdt jeg ikke. Sammen med de jævnaldrende veninder cyklede jeg til Bisserup. Jeg husker fryden, når jeg cyklede ned ad snobakken og svingede ind gennem byen, (Bisserups autostrada Skafterupvej var endnu ikke anlagt), videre ned ad Havnevejen, ned ad det, der i dag er Hvirvilsvej, og som via endnu et sving var forbundet med Strandvejen, og her var det farligt, for vi skulle forbi Eneboeren Smede Peters grund. Grunden var fyldt med skure, smergelsten, og gammelt jern. Og jeg så ham selv, med langt skæg og helt sort i ansigtet. Han var for os en rigtig Bisserup-hekse-trolde.

I mine teenage år frekventerede jeg "En sydende heksekedel": som hed *Den gyldne ål*. Et spændende og lokkende samlingspunkt for unge fra det ganske opland.

Mine forældre og andre pæne Sandved pigers forældre var overbeviste om, at Heksekedlen var fyldt med langhåret troldtøj, som deres døtre kyssede med - og det der var værre. Vi fortalte dem aldrig, at den tanke ikke var en Trolde-And, For det var lige netop det, der skete på dette livfulde diskotek, der i dag hedder *Lods-kroen*

Som 17 årig var det fællesskabet med mennesker i den store verden, som trak. Jeg frygtede i nogle år, at det var mig, der ville blive brændt på bålet, hvis jeg vendte hjem til Sandved, fordi jeg havde undsagt mig landsbymiljøets indgroede rammer og regler, og sneget mig uden om den subtile kontrol og sindelagsregulering. Men da Jan og jeg i 1989 flyttede fra Bruxelles til Bisserup, var der ingen heksejagt, når jeg mødte mennesker fra lokalsamfundet.

Vi har efterfølgende haft 25 år som familie i Slagelse.

Gennem venner fik Jan og jeg jævnligt fortællinger om livet i Bisserup, og vi anede det fælles-skabende miljø. For godt 2 år siden, flyttede vi til Bisserup.

På denne Sankt Hans aften må jeg indrømme, at de Hekse og Trolde, jeg har fortalt om, ikke eksisterer. De er skabt af mit sind.

I det daglige arbejder jeg som psykoterapeut. Heksene og Trolde er arketyper, som mennesker over hele jorden kender til. Ofte optræder de med uskønne karaktertræk, som vi oftere genkender hos andre mennesker end hos os selv.

Man siger:

*Når din finger peger på en anden,
er der tre, der peger ind mod dig selv.*

og

*Når du kan se tornen i din næstes øje,
må du kigge efter bjælken i dit eget øje.*

Måske er bekymringer og frygt vor tids Hekse og Trolde
Den hastige nyhedsformidling bærer ved til bekymringsbålet.

Den del af vores nervesystem, der er på vagt, er 4 gange så stærk som den del af vores nervesystem, som får os til at slappe af.

Nuvel, der sker frygtelige ting i verden, og små fortrædeligheder i Bisserup, og der er selvfølgelig altid god grund til at være opmærksom.

Men der er færre krige i verden og mindre vold i Danmark, end der har været i nogen anden historisk tid.

Vi får måske indtryk af, at nogen vil os det ondt. Heksene og Trolde i vores ubevidste forsøger at finde en heks i virkelighedens verden.

Men ingen er født onde. Måske bliver de onde, fordi en voldelig bevægelse er det første sted, hvor de føler sig set og hvor de har følt sig betydningsfulde. Det undskylder naturligvis ikke onde gerninger.

Men det giver mig motivation til at fortsætte det fælles-skabende arbejde, både lokalt og i det større perspektiv.

Albert Einstein har sagt:

*Jeg har haft mange bekymringer,
de fleste blev ikke til noget.*

Måske skal vi træne os i at give slip på nogle af vore bekymringer.

Det er det vi gør til Sankt Hans. Med bålet som fokus. Med sangen og kontakten som middel.

Tænk på dine Hekse og Trolde. Beslut dig for at sende dem til Bloksbjerg.

Tag en dyb indånding og syng med. Slå hjernen fra. Lad lyden give resonans i kroppen. Tag imod kroppens minder om hjertelighed, som ingen Hekse og Trolde bryder sig om at være i nærheden af.

Lykke og lyse nætter.

Jeg kan se I kender følelsen.

Fold den ud.

I ønskes en hjertevarm og glædelig Sankt Hans